

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ*

Στυλιανός Παπαγεωργίου - Γονατάς

Επικ. Καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στη Νομική ΔΠΘ

Η δεκαετία του 1960 υπήρξε μία από τις γονιμότερες στην ιστορία του γερμανικού ποινικού δικαίου, εποχή γόνιμου επιστημονικού διαλόγου και νομοπαρασκευαστικών εργασιών για την τροποποίηση του γερμανικού ποινικού κώδικα που τέθηκε σε ισχύ το 1969. Αν μπορούμε να αναφέρουμε δύο ιστορικούς σταθμούς, αυτοί είναι αναμφίβολα το 1962, όπου δημοσιοποιήθηκε το Σχέδιο Ποινικού Κώδικα, ο Entwurf StGb 1962, στις νομοπαρασκευαστικές εργασίες του οποίου είχαν συμμετάσχει όλα τα «ερά τέρата» του Ποινικού Δικαίου, όπως ο Jescheck, ο Maurach, ο Mezger, ο Welzel κ.ά.

Στον αντίποδα των εκπροσώπων της κρατούσας γνώμης στο γερμανικό ποινικό δίκαιο βρέθηκαν οι εκπρόσωποι της νέας γενιάς του γερμανικού επιστημονικού δυναμικού, όπως ο Roxin, ο Jakobs, ο Eser κ.ά. που πρότειναν το δικό τους εναλλακτικό σχέδιο ποινικού κώδικα, τον Alternativ Entwurf του 1966. Η σύνθεση των δύο αυτών σχεδίων ποινικού κώδικα είχε ως αποτέλεσμα να προταθεί στο γερμανικό κοινοβούλιο το έτος 1969 ο νέος γερμανικός ποινικός κώδικας, ο οποίος ψηφίστηκε σχεδόν ομόφωνα από τους βουλευτές και των τριών τότε κομμάτων: των Χριστιανοδημοκρατών, των Σοσιαλοδημοκρατών και των Φιλελευθέρων. Κι ο λόγος ήταν απλούστατος. *Γιατί ήταν το επιστέγασμα των συνεισφορών όλων των εκπροσώπων της γερμανικής ποινικής επιστήμης αφού είχαν συντελεσθεί όλες οι απαραίτητες διεργασίες μέσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα.*

Στην Ελλάδα ακολούθηθηκε η αντίστροφη ροή. Ενώ ο Ποινικός Κώδικας που ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή τον Μάιο του 1951 είχε την υπογραφή όλων των σημαντικότερων εκπροσώπων της ελληνικής επιστήμης, όπως του Νικόλαου Χωραφά, του Ηλία Γάφου και του Άγγελου Μπουρόπουλου, στις οποιεσδήποτε μεταβολές έγιναν από τότε στο ειδικό μέρος του Ποινικού Κώδικα δεν θεωρήθηκε σκόπιμο να ζητείται η συμβουλή των Ποινικών Τομέων των Νομικών Σχολών της χώρας. Είναι σπάνιες οι φορές που οι Υπουργοί Δικαιοσύνης αισθάνθηκαν την ανάγκη να ζητήσουν να συμμετάσχουν στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές του υπουργείου τους οι εκπρόσωποι της ποινικής επιστήμης του τόπου μας. Εάν δε αναχθούμε στις όποιες μεταβολές έγιναν στον ποινικό κώδικα, και στο ποινικό δίκαιο γενικότερα, την τελευταία δεκαετία, εκεί δεν θα βρούμε ούτε έναν εκπρόσωπο Νομικής Σχολής να έχει συμμετάσχει στις νομοθετικές διεργασίες.

Από αυτόν τον κανόνα δεν ξέφυγε δυστυχώς και η τωρινή ηγεσία του Υπουρ-

---

* Μερικές σκέψεις στον απόηχο του Γ' Συνεδρίου των τριών Νομικών Σχολών στην Κομοτηνή 27-29.5.2004 (ενταγμένο στις εορταστικές εκδηλώσεις για τα 30 χρόνια της Νομικής ΔΠΘ).

γείου Δικαιοσύνης. Στην πρόσφατα συσταθείσα νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την επιτάχυνση στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και για άλλες τροποποιήσεις του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας μετέχουν ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, εκλεκτοί εκπρόσωποι της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων. *Οι διδάσκοντες Ποινικό Δίκαιο και Ποινική Δικονομία στις τρεις Νομικές Σχολές της χώρας μας θεωρήθηκαν προφανώς περιττοί για τις όποιες μεταβολές της ποινικής νομοθεσίας μας...*

Η διαπίστωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία που διατυπώνεται μόλις έληξαν οι εργασίες του 3^{ου} Συνεδρίου των Νομικών Σχολών της Ελλάδος που έλαβε χώρα στις φιλόξενες και σύγχρονες εγκαταστάσεις της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, στην Κομοτηνή, στις 27, 28 και 29 Μαΐου με θέμα «*Παρόν και Μέλλον του Νομικού Πολιτισμού*». Δεν θα σταθώ στη γενικότερη σημασία αυτού του συνεδρίου, ως επιστημονικού γεγονότος, την οποίαν ανέλυσαν τόσο οι Πρόεδροι των τριών Νομικών Σχολών, όσο και ο Πρύτανης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Ιωάννης Σχινάς κατά την κήρυξη της έναρξης των εργασιών του συνεδρίου, τα πρακτικά του οποίου θα κυκλοφορήσουν συντομότατα.

Θα αναφερθώ όμως στην πρόταση του τέως Υπουργού Δικαιοσύνης και Ομότιμου Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών *Γεώργιου - Αλέξανδρου Μαγκάκη*, ο οποίος σε μια παρέμβασή του, επισημαίνοντας την αυτονομία τη συμβολή των εκπροσώπων της επιστήμης σε οποιαδήποτε νομοθετική πρωτοβουλία, *πρότεινε τη σύσταση μιας μόνιμης επιστημονικής επιτροπής και από τις τρεις Νομικές Σχολές της Ελλάδας, η οποία σε κρινόμενες ως σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες θα παρεμβαίνει για να διατυπώνει την άποψή της και να σχολιάζει τις επιχειρούμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες.* Η λεπτομέρεια της υπόθεσης είναι ότι ο Γ. Α. Μαγκάκης στις νομοθετικές μεταβολές που έγιναν κατά τη διάρκεια της υπουργικής θητείας του (1982-1985) και ιδίως στο Ποινικό, Οικογενειακό και Εμπορικό Δίκαιο είχε ζητήσει, ως αυτονόητη, την αρωγή των εκπροσώπων της νομικής επιστήμης. Δυστυχώς το παράδειγμά του δεν βρήκε μιμητές.

Αποτέλεσε δε ένα από τα πλέον ευχάριστα μηνύματα του συνεδρίου η ανακοίνωση που έκανε ο Πρόεδρος της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Καθηγητής κ. *Κωνσταντίνος Καλαβρός*, ο οποίος κηρύσσοντας τη λήξη των εργασιών, σύμφωνα με την οποία η πρόταση του Γ. Α. Μαγκάκη έγινε ομόφωνα δεκτή και από τους τρεις προέδρους των Νομικών Σχολών Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Κομοτηνής και θα τεθεί προς έγκριση στην επόμενη Γενική Συνέλευσή τους, προς άμεση ενεργοποίηση αυτής της επιστημονικής επιτροπής.

Βέβαια οι συγκρίσεις με τα συμβαίνοντα στην εσπερία είναι προφανείς και όχι μόνο για τον γράφοντα το παρόν άρθρο. Στη Γερμανία ο νομοθέτης επιζητούσε την αρωγή της επιστήμης στις σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες του. Δεν είναι τυ-

χαίο ότι ο γερμανικός ποινικός κώδικας του έτους 1969 διανύει ήδη το 35^ο έτος της ηλικίας του βασιζόμενος σε στέρεες δογματικές βάσεις. Στην Ελλάδα και μόνο οι τίτλοι των νομοσχεδίων των τριών τελευταίων νομοθετικών πρωτοβουλιών, αυτή που έγινε το 2001 επί υπουργίας Μιχάλη Σταθόπουλου, αυτές που έγιναν το 2002 και 2003 επί υπουργίας Φίλιππου Πετσάλνικου και αυτή που κυφορείται στις μέρες μας επί υπουργίας Αναστάση Παπαληγούρα έχουν ως κοινό σημείο αναφοράς την επιτάχυνση και αποτελεσματικότερη απονομή της ποινικής δικαιοσύνης στον τόπο μας. Αυτό σημαίνει ότι για να ξαναεπιχειρείται το 2004, αυτό που ξαναεπιχειρήθηκε το 2001, 2002 και 2003 κάτι λάθος πήγε στις αντίστοιχες νομοθετικές πρωτοβουλίες. Και σε κάθε περίπτωση οι συχνές και πρόχειρες επεμβάσεις στον Ποινικό μας Κώδικα είναι αντιστρόφως ανάλογες με το κύρος και τη σημασία του Ποινικού Δικαίου σ' όλες τις χώρες που ευδοκimei ο Νομικός Πολιτισμός...

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΩΝ 30 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΠΘ

Μετά τη διεξαγωγή του Γ΄ Συνεδρίου των τριών Νομικών Σχολών, που έλαβε χώρα στην Κομοτηνή 27-29.5.2004, και την επικείμενη εορταστική εκδήλωση στις 25-26.6.2004, της οποίας το πλήρες πρόγραμμα δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος (σελ. 153), θα ακολουθήσουν το φθινόπωρο οι εξής εκδηλώσεις στην Κομοτηνή, εντασσόμενες στον εορτασμό των 30 χρόνων της Νομικής ΔΠΘ.

– Η Ένωση Αστικολόγων (ΕΝ.ΑΣ.) συνδιοργανώνει με το Τμήμα Νομικής ΔΠΘ το 6ο Πανελλήνιο Συνέδριό της με Γενικό Θέμα «Διαδύκτιο και Αστικό Δίκαιο» (η ακριβής ημερομηνία θα ανακοινωθεί προσεχώς).

– Ο Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου της Νομικής ΔΠΘ οργανώνει την Ζ΄ Συνάντηση των Ελλήνων Ιστορικών του Δικαίου στις 22-24.10.2004, αφιερωμένη στην επέτειο των διακοσίων ετών του Code Civil (1804), με ανακοινώσεις αναφερόμενες κυρίως σε θέματα νομοθετικής κωδικοποίησης.

– Η Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων οργανώνει το 29ο Πανελλήνιο Συνέδριο στις 9-12.9.2004 με Γενικό Θέμα «ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ» και με τα εξής ειδικότερα θέματα:

1. Ο κώδικας διοικητικής δικονομίας (ν. 2717/1999): Το περιεχόμενο και η θέση του στην ελληνική έννομη τάξη.

Εισηγήτρια: *Αθανασία Τσαμπάση*, Σύμβουλος Επικρατείας.

2. Η επικουρική εφαρμογή των κανόνων του ΚΠολΔ στη διοικητική δίκη.

Εισηγητής: *Κωνσταντίνος Καλαβρός*, Καθηγητής της πολιτικής δικονομίας και Πρόεδρος του Τμήματος Νομικής ΔΠΘ.

3. Διοικητικές διαφορές ουσίας και διοικητικές διαφορές ακυρώσεως.

Εισηγητής: *Χαράλαμπος Χρυσανθάκης*, Καθηγητής του διοικητικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

4. Έννοια και λειτουργία των διαδικών στη διοικητική δίκη σε σύγκριση και με την πολιτική δίκη.

Εισηγητής: *Πάρις Αρβανιτάκης*, Αν. Καθηγητής της πολιτικής δικονομίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.